

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

TÜRKÇE A1 DERSİ

UZUN TEZİ

“YAŞAM KAVGASI”

Rehber Öğretmen: Emine GÜLTEKİN

Öğrencinin Adı: Can OKÇABOLLU

IB Diploma No: D001129-00078

Sözcük Sayısı: 3840

Araştırma Konusu: Emrah Serbes'in Her Temas İz Bırakır ve Son Hafriyat adlı yapıtlarındaki odak figürün, yaşamındaki olumsuz koşullarla mücadelesi ve bu mücadele çerçevesinde oluşan yaşam algısı nasıl işlenmiştir?

ÖZ:

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı A1 Türkçe dersi kapsamında hazırlanan bu tezde, Emrah Serbes'in "Her Temas İz Bırakır" ve "Son Hafriyat" adlı yapıtlarındaki odak figürün, yaşamındaki olumsuz koşullarla mücadelesi ve bu mücadele çerçevesinde oluşan yaşam algısının yazar tarafından hangi anlatım teknikleri kullanılarak oluşturulduğu incelenmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde yazar ve yapıtlar kısaca tanıtılmış, mücadele izleğinin önemi belirtilmiştir. Ayrıca odak figür Behzat Ç genel özellikleriyle tanıtılmıştır.

Gelişme kısmı dört bölümden oluşmaktadır. Bu kısımda, odak figürün kendi duygu durumu ile mücadelesi verilmiş, yani, kendisi ile çatışması ve mücadelesi içinde, bulunduğu duygu durumları belirtilmiştir. Ardından odak figürün yakın çevresi ile çatışması ve mücadelesi anlatılmış, meslek yaşamındaki durumlarla çatışması ve mücadelesine geçilmiştir. Gelişme bölümünde son olarak, mücadele izleğinin odak figürün yaşam algısına etkisi incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise odak figürün karakterine değinilmiş, mücadele dolu hayatın yarattığı kişilik anlatılmış, yaşanan olayların etkilerine dair genel bir değerlendirme yapılmış, inceleme aracılığıyla da ulaşılan sonuç açıklanmıştır.

Sözcük sayısı: 146

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	2
GİRİŞ.....	4
GELİŞME.....	5
1. KENDİ DUYGU DURUMU İLE MÜCADELESİ.....	5
2. YAKIN ÇEVRESİ İLE MÜCADELESİ	7
3. MESLEK YAŞAMINDAKİ DURUMLARLA MÜCADELESİ	10
4.YAŞAM ALGISINA ETKİSİ.....	13
SONUÇ.....	17
KAYNAKÇA.....	19

Araştırma Konusu: Emrah Serbes’in Her Temas İz Bırakır ve Son Hafriyat adlı yapıtlarındaki odak figürün, yaşamındaki olumsuz koşullarla mücadelesi ve bu mücadele çerçevesinde oluşan yaşam algısı nasıl işlenmiştir?

1) GİRİŞ:

Ankara Üniversitesi Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi mezunu olan Serbes, “*Hayvan*” dergisinin Ankara temsilciliğini yapmaya başlayarak yazın dünyasına adım atmıştır. Edebiyata ve yazarlığa duyduğu ilgi onu kitap yazmaya yönlendirmiştir. Polisiye romanlarıyla üne kavuşan Emrah Serbes’in ilk kitabı “*Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi: Her Temas İz Bırakır*”dır. 2008 yılında serinin ikinci kitabı olan “*Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi: Son Hafriyat*”ı kaleme almış ve iki kitabı da İletişim Yayınevi aracılığıyla yayımlamıştır.

“*Her Temas İz Bırakır*”, adlı yapıtta cinayet masası bürosu baş komiseri Behzat, yapıtın odak figürüdür. Yazar, Behzat Ç’yi “*Hayata karşı işlenen suçlar uzmanı*” (Serbes, 12) olarak tanıtmıştır. Bu yapıtta Behzat Ç’nin hayatı ve onun adalet duygusuna ters düşen olaylar anlatılmaktadır. Bu adalet duygusu, gencecik bir kız olan Betül Gülsoy’un cinayetinin aracılığıyla yansıtılmıştır. Bu cinayeti araştıran Behzat Ç ve ekibi bu cinayet çerçevesinde hem toplumla hem de kendi hayatlarıyla dişli bir mücadele vermektedir.

“*Son Hafriyat*” adlı eser ise Behzat Ç Bir Ankara Polisiyesi serisinin ikinci kitabıdır. “*Son Hafriyat*”ta ‘*insan sarrafi olmasa da ceset sarrafi olan, bu sebeple melankolik bir tabiata sahip olan*’ ‘*bir travmanın etkisinden kurtulmaya çalışan*’ Behzat Ç, kendisine Red Kit diyen, öldürdüklerini tabuta koyup gömen ve gömdüğünü polislerle telefonla haber veren ‘acayip’ bir adamın izini sürmektedir. Bu arayış içerisinde, içinde bulunduğu olumsuz koşullarla mücadelesine devam etmektedir. Kendi deyimi ile hayat ile kavga etmektedir.

Odak figürün sözü edilen yaşam tarzından da anlaşılabilceği gibi, mücadele izleği her iki yapıtın da temel izleğidir çünkü odak figürün olumsuz durumlarla mücadelesi hikayenin tamamında fazlasıyla göze çarpmaktadır. Hayata karşı işlenen suçlar uzmanı olan cinayet masası bürosu baş komiseri Behzat Ç, emekliliğine az bir süre kalmış, uzun yıllardır polis olan, eşinden ayrılmış, bir tanecik kız çocuğunu yıllarca ihmal etmiş, ailesini dağıtmış, işinden de kendisinden de nefret etse de adaleti ve sevgiyi kovalamaktan vazgeçemeyen ‘içimizden birisidir’. Dolayısı ile mücadele izleği, kurguyu ayakta tutan, odak figür aracılığıyla okuyucuya sunulan temel izlektir.

Beş alt başlıktan oluşan bu tezin giriş bölümünün ardından odak figürün kendi duygu durumu ile mücadelesi iç monolog, leitmotive gibi anlatım teknikleri aracılığıyla incelenecektir. İkinci alt başlıkta Behzat Ç’nin yakın çevresi ile çatışması ve bu çatışmanın doğurduğu durumlar; üçüncü bölümde mesleki hayatındaki olumsuz koşullarla mücadelesi ve bu durumların hayat algısına etkisi, son bölümde ise odak figürün verdiği mücadelenin yaşam algısındaki etkisi kullanılan söylem özellikleri ve anlatım teknikleri ile incelenecektir.

2) KENDİ DUYGU DURUMU İLE MÜCADELESİ

Behzat Ç, kendisi ve hayatı ile adeta bir dövüş içerisinde olmasından dolayı birbirinden farklı duygu durumlarına sahiptir. Bu durumu kızı Berna aracılığıyla ön plana çıkarmak mümkündür. Berna, babalık şefkatini yeterince hissedemediği için mutsuzdur. Yanlış kişilerle arkadaşlık etmesi, uyuşturucu kullanması ve gencecik yaşta çocuk sahibi olma durumuna gelmesinin sebebi yazarın kurgusuna göre yakın ilgiden yoksun olması ve anne-baba koruyuculuğunu gerektiği kadar alamamasıdır. Behzat Ç, bu durumdan dolayı kızının geleceği ve yaşamı hakkında kuşkuya kapılmaktadır. Bu endişeli ve tedirgin duygu durumu iç diyalog tekniği ile şu şekilde aktarılmıştır: *“Bekaretini koruyor mudur acaba? Sorduğum soruya bak, daha yaşı kaç başı kaç? Ne varmış yaşında anasının kendisini doğurduğu yaşta,*

yirmi bir. Hişş, akıllı olun, bunları duymamış olayım, diye susturdu içindeki sesleri.” (Serbes, 48)

Behzat kendisiyle konuşmak istemeyen bir kıza babalık etme yükümlülüğüne sahiptir. Onu çok sevmesine rağmen yıllarca hem mesleği hem de kişiliği dolayısıyla onu ihmal ettiği için çok büyük bir pişmanlık içerisindedir: *“Berna telefonu açmadıysa haklı nedenleri olabilirdi, zira bir çocuğu yıllarca ihmal edersen olacağı buydu.”* (Serbes, 15) alıntısında Behzat’ın genel pişmanlığının sebebinin kızına sergilediği hatalı davranışlar olduğu ve bunun farkında olduğu görülmektedir. Berna’nın *“Kendimi bildim bileli senin yüzünden acı çekiyorum, bizi terk ettin, beni terk ettin, zaten hiç umursamadın, hep işin vardı, sen bana ne verdin ki ne bekliyorsun, sana ne, sen kimsin?”* (Serbes, 160) sözleri sonucu Behzat kızına tokat atar. Bunun ardından Berna, sert sözlerle kavgayı bitirir. Yazar, Behzat’ın kendi duygu durumlarını ve kızından dolayı içinde bulunduğu sıkıntılı ruh halini yansıtmak amacı ile iç diyalog tekniğini romanın ilerleyen kısımlarında şöyle kullanmıştır: *“Şeytan görsün yüzlerini, dedi içinden. Öyle deme, öyle deme. Senin kızın bu, herkes hata yapar. Öyle hata mı olur lan, her haltı yemişler. Öyle deme, Ceyda hamile kaldığında siz daha nişanlı değildiniz.... ‘Susun lan!’* (Serbes, 127)

Kızının kaybindan yaklaşık bir sene sonrasını anlatan “Son Hafriyat”ta Behzat’ın yaşadığı travmadan dolayı bir yılı aşkın zamandır kimseyle konuşmadığı ilk sayfalarda belirtilmektedir. Hikaye boyunca Berna’yı halüsinasyon olarak zihninde canlandırır, çevresinde onu gördüğünü zanneder, zaman zaman yabancı insanları kızı sanıp yanlarına koşar.

Behzat Ç, pişmanlık duygusunun yanında güçlü bir öfke ve kızgınlığa da sahiptir. Öfkeli olmak onun önemli bir kişilik özelliği olsa da, kendisi ile çatışması ve mücadelesi nedeniyle iyice artmış olan bir duygu durumu haline gelmiştir. Sıkça kendi kendisine tekrar ettiği *“İyi*

misin, Saçma sapan konuşma” leitmotive’i ile öfkeli duygu durumu belirginleşmiştir. Eski eşi Ceyda’nın şimdiki eşi Yunus’a karşı aldığı şiddet dolu tavırlar da onun sahip olduğu öfkeyi gözler önüne sermektedir. Öfkenin yanında, Behzat Ç’de kaybolmuş bir mutluluğun hüznü hakimdir. Ailesinin dağılmasına kendisinden başka sebepler bulmaya çalışsa da asıl suçlunun kendi olduğunu bilen Behzat, sıcak bir aileye sahip olamadığı için son derece üzgündür. Yapısı ve sorumlulukları gereği bu hüznü çevresiyle paylaşamayan Behzat Ç, kalbinde büyük bir yara olan bir ‘baba’dır. Bu denli savrulmuş ve sıkıntılı bir hayat yaşayan figür, kendi yaşantısı ile ciddi bir mücadele içerisinde. Dolayısı ile bu zorlu hayatta duygu durumu genellikle melankolik ve karamsardır denebilir. Çevresine ise genellikle asabi davranmaktadır.

3)YAKIN ÇEVRESİ İLE ÇATIŞMASI VE MÜCADELESİ

Behzat Ç, kendi iç çatışmaları dışında yakın çevresiyle yaşadığı adeta “kavga” dolu ilişkiler ile de, hayatla zorlu bir mücadele içerisinde olduğunu göstermektedir.

Behzat’ın eski eşi Ceyda ile ilişkisi tamamen kızları yani ortak değerleri Berna aracılığıyla devam etmektedir. Görev başındayken gürültülü bir ortamda Ceyda ile yaptığı telefon görüşmesinde işittiği tek tük kelimeler Behzat’ın eski eşi ile ilişkisini özetler niteliktedir: *“Ceyda soluk almadan konuşuyordu, çevresindeki gürültü nedeniyle sadece belli belirsiz bazı sözcükleri duyuyordu: Neredesin...Sorumsuzluk...Berna...Baba olmak...Fedakarlık...Biraz değiş.”* (Serbes, 86) Ayrıca Ceyda ile tartışmaya girdiği bir kabus da görür, çünkü eski eşi Ceyda ile de, kızı Berna’ya karşı iyi bir baba olamadığı için çatışma içerisinde.

Yakını olmasa da yakın çevresinde bulunan Berna’nın üvey babası ve Ceyda’nın Behzat’tan sonraki eşi Yunus ile de Berna yüzünden öfke dolu bir ilişki içerisinde, çünkü Yunus figürü ile aralarında babalık rekabeti görülmektedir. Yunus, her yönüyle Behzat’tan daha ilgili ve

daha iyi bir babadır. Bunun farkında olan Behzat daha çok kendisine kızmakta fakat kızgınlığını Yunus'a yansıtmaktadır.

Berna'nın sevgilisi Alp, Berna'yı oldukça olumsuz etkilediği için, dolayısı ile Behzat'ı da etkileyen ve öfkesini artıran başka bir figürdür. "*Berna'yı tanıyor musun?*" (Serbes, 114) sorusuna Alp "*Gayet iyi tanırım, hem sınıf arkadaşım hem de eski sevgilim.*" (Serbes, 114) şeklinde cevap verir. "*Neden ayrıldınız?*" (Serbes, 114) sorusuna ise Behzat'ı çileden çıkaracak bir cevap verir: "*Hamile kaldı. Kürtaj olmak istemedi. Ben 'hazır değilim böyle bir şeye' dedim. Çocuğu aldırдық, sonra kavga ettik. Sinirli bir anımdaydım galiba, bir tokat attım, hatırlamıyorum.*" (Serbes, 114) sözlerinden sonra Behzat, Alp'e çok sert darbelerle saldırır. Kızının eski sevgilisiyle, kendi ilgisizliğinden kaynaklanan nedenlerden ötürü şiddet dolu bir çatışmaya girmiştir ve kızını bu durumda koruyamadığı için kendine olan kızgınlığı da artmıştır.

Behzat'ın yakın çevresinde olan ve onun yaşam algısını etkileyen bir diğer figür ise ağabeyi Şevket'tir. Yaşamındaki diğer figürlerde olduğu gibi onunla da ilişkisi tartışma doludur. Şevket, Behzat'ı sürdürdüğü yaşamından dolayı sık sık eleştirir. Behzat ise içten içe Şevket'in yaşamını kıskandığını şu iç monoloğu ile yansıtır: "*Şevket gibi rahat olabilse; karısı, iki çocuğu ve metresiyle, mutlu olduğu bir hayat kurabilse. Banka faizleri ve döviz kurları nedeniyle kaygılanmaya başlasa...*" (Serbes, 61) alıntısı ile Behzat'ın aslında durağan bir yaşamı özlediği, mücadeleden yorulduğu anlaşılabilir. Bunu hisseden Şevket, Behzat'ı düzeltmek, hayatını düzene sokmak ister fakat bu konuda başarılı olamaz. Görüldüğü gibi 'Her Temas İz Bırakır' kitabında Emrah Serbes, Behzat ile Şevket'i birbirine zıt iki karakter olarak kurgulamıştır. Kutupluluk anlatım tekniği ile Behzat ve Şevket'i gerek karakter, gerek yaşama bakış açısından ayırmıştır. Ağabeyi ile çatışma dolu bir ilişkisi olan Behzat'ın hayalini kurduğu yaşamı süren Şevket, Behzat'ı hem suçlar hem de onu korumak için elinden

geleni yapar. Ağabey kardeş olarak bu ikili zaman zaman birbirleri ile mücadele içerisindedir. “Son Hafriyat”ta ise Şevket kardeşine karşı daha uzlaşmacı bir tutum sergilemektedir. Buna rağmen Şevket’in, kardeşi Behzat’a eleştirileri şu sözlerde görüldüğü gibi asla bitmez: *“İçinde tekel biraları olan siyah poşeti uzattı. Al, siyah poşet kanser yapıyormuş ama sana bir bok yapmaz. Sen siyah poşeti kanser yaparsın.”* (Serbes, 202) Şevket ile Behzat büyük çatışma içerisinde olsalar da, kardeş ilişkisi barış ile sonlanır ve Şevket onun yaşam algısında olumlu bir iz bırakır.

Behzat’ın yaşam algısında olumlu bir etki bırakan diğer bir figür olan Bahar, Behzat’ın hayatına aşkın kapısını açan insandır, Behzat’ı hayallerinde mutlu eden ve aşkı tattıran kadındır. Bu aşkın verdiği, tatlı bir heyecan ve kavuşma arzusu şu cümlede görülmektedir: *“...pır pır etmeye başlayan kalbi, görüşme bittikten sonra kanatlanmış...Yarın Bahar’la buluşacaktı.”* (Serbes, 116) Aile hayatı hüsrana dolu; meslek hayatı karmakarışık olan Behzat Ç’nin aşk coşkusu da kısa sürer ve aşık olduğu kadınla da çatışma yaşar. Her alanda olduğu gibi aşkı için de mücadele etmek zorunda kalır. Bahar’ı takip etmeye başlar. Bahar ise Behzat’ı hayatından çıkarmak ister ve bir akşam duygularını şu şekilde dile getirir: *“Benim sevdiğim Behzat sen değilsin. Seni sevmiştim ama...”* (Serbes, 246) Bu cümlelerle Behzat ve Bahar’ın fiziksel ve duygusal birlikteliklerinin sona erdiği görülür. İkili arasında kaçma-kovalama ilişkisine dönen bir bağ vardır. Bu bağ Behzat’ı sevdiği için mücadele eden bir adam haline getirmektedir. Bahar, Behzat’ın tavırlarını eleştirmektedir. Behzat her şeyiyle Bahar’ı sevse de Bahar’ın sevdiği Behzat, artık değişmiştir. Tek taraflı bir aşk yaşanmaktadır. Dolayısıyla Emrah Serbes, Behzat’ı aşkının peşinden koşan fakat hüsrana uğrayan; aşkında karşı tarafın çatışma açacağı ve dolayısı ile aşk algısı dahi mücadele olan bir karakter olarak kurgulamıştır.

4) MESLEK YAŞAMINDAKİ DURUMLARLA ÇATIŞMASI VE MÜCADELESİ

Behzat Ç, cinayet büro baş komiseri, daha önce de belirtildiği gibi kendi deyimiyle “*Hayata karşı işlenen suçlar uzmanıdır.*” Kendi hayatı ve çevresiyle yaşadığı mücadele, mesleki yaşamında da öne çıkmakta ve yaşam algısını oluşturmaktadır. Çatışma ve mücadele dolu bir polislik kariyerine devam eden Behzat Ç, eserin başında yazar tarafından işini sevmeyen bir polis olarak okuyucuya tanıtılmaktadır: “*İşim çıktı...bu iş dediği işten de kendisinden de nefret ettiğini anladı.*” (Serbes, 12) Yazar, odak figür Behzat’ı mesleğinden usanmış bir kişi olarak anlatmaya şu alıntıyla da devam etmektedir: “*Her vatandaşın içine işlemiş karakola düşme korkusuydu bu. İlk başlarda gururunu okşayan bu korku zamanla bir haz kaynağı olmaktan çıkmış, onun yerini hep aynı suratları görmekten kaynaklanan bir bezginlik almıştı.*” (Serbes, 29) “*Kimsiniz?*” sorusuna “*Polis.*” cevabını verdikten sonra yüzlerce insandan aynı nefret dolu bakışı alan Behzat bu durumdan hoşnut değildir.

Behzat Ç işinden memnun olmasa da, sıkılsa da, polislik onun için kendinden ve kendi hayatının zorluklarından kaçmak için seçtiği ‘tehlikeli’ bir yoldur. Her ne kadar iş nefretini gözler önüne serse de aynı zaman da katili yakalayıp adalete teslim etmenin verdiği hazzı ve hayatla yaşadığı çetin mücadelenin kaçışından duyduğu memnuniyeti de hissetmekte ve şu şekilde aktarmaktadır: “*Adam mı vurdun, git saklan bir yere, biz de işimizi yapalım.*” (Serbes, 65) Mesleği Behzat’ın yaşam algısını şekillendiren önemli bir gerçektir. Mesleğinden nefret etmesine rağmen içten içe bırakamaması, yaşam algısında adalet duygusuna verdiği değeri ve adalete yönelimini göstermektedir.

Behzat’ın “*Ben mesleğim gereği açık konuşmasını sevmem.*” (Serbes, 84) cümlesi işinin onun karakterini ve sosyal yaşamını biçimlendirdiği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Mesleğiyle, kendisinin sosyal davranışlarını etkileyecek derecede mücadele içerisine girmiştir. Bu

ifadesine göre kazanan mesleği olmuştur. Mesleğinde yaşadığı zorluklar sebebiyle kendisini güçlü tutacak ve sıkıntıları aşmasını engelleyecek bir yardımcıya ihtiyacı vardır, fakat onun neredeyse tek yardımcısı sık sık ‘çiğnediği’ aspirinlerdir. Ne zaman işi ile ilgili bir koşturma sırasında zorlansa ona başvurmaktadır. Bu gerçek, Behzat’ın yalnızlığını açıklarken, olumsuz durumlarını paylaşacağı kimsesi olmadığını göstermektedir.

Cinayet büro baş komiseri Behzat işinde yaşadığı mücadelelere verdiği tepkiler ve sert mizacı ile emniyette tanınan bir polis haline gelmiştir. Behzat adeta ‘yaramaz’ bir polis olduğunu kendisi de bilmektedir. İşinde yükselmeyi hedeflemek yerine bulunduğu yerde yaşamını sürdürmeyi gaye edinen Behzat: “*Allahtan benim terfi ihtimalim yok.*” (Serbes, 129) şeklinde ifadelerle kendisinin ‘sorunlu’ bir polis olduğunu bildiğini göstermektedir. Terfi ihtimali olmadığı için sevinen Behzat, üst kesimin çıkarıcı ilişkilerinden ve menfaat dolu yükselme hırslarından yoksundur ve bu durumdan memnundur, çünkü kafasının rahat olduğunu düşünmektedir.

Behzat, işini sevmese de, polisliği sadece adalet duygusunun verdiği tatmin ve kaçış yolu amaçlı yürütse de, polislere ağır eleştirileri kabul etmemektedir. Bir cinayette adı geçen Özcan’ın polislere hakaretinden sonra oldukça sinirlenir.

Behzat Ç kendi uğraştığı cinayetlerle, avcı hayvanların avlarını yakalayışını karşılaştırmaktadır: “*Hayatlarını sürdürmek için öldürüyorlardı. Para hirsından, namus belasından, öfkeden, intikam arzusundan, psikopatlıktan değil. İntihar süsü vermiyor, şah damarlarından girdiklerini saklamıyorlardı.*” (Serbes, 137) Behzat bu düşüncelerinde insan katilleri insanların, insanlık dışı sebeplerle can alışı eleştirel bir dille anlatır, mesleğinden yakını. Bu eleştiri Behzat’ın yaşam algısında, insani olmayan şiddetin yeri olmadığını gözler önüne sermektedir.

Behzat'ın meslek yaşantısında yaşadığı çatışmaların diyalogları müdür Tahsin ile de yaşanmaktadır. Tahsin, Behzat'ın kendi kafasına buyruk hareket eden, fazla sert ve biraz 'deli' karakterinden memnun değildir:

“Kendin deliliğin yüzünden baş komiserlikte kaldın, beni de yaktın. Ben de senin yüzünden burada beş yıldır çakıldım kaldım. Battı balık yan gider yaşıyorsun. Vatandaşı sopala gönder devri bitti, herkes hakkını arıyor artık.” (Serbes, 141) *“Ulan sen kimsin savcının yüzüne kapıyı kapatıyorsun! Allah'ın psikopatı! Senin arkanda ben olmasam senin gibi deliyi kim tutar! Benim hayatımı kararttın lan!”* (Serbes, 175)

Tahsin'in bu yakınmaları Behzat ile girdiği çatışmayı göstermektedir. Görüldüğü gibi Behzat, yaşça büyük olsa da alt makamında bulunduğu müdürü Tahsin ile de mücadele dolu bir ilişki içerisindedir.

Behzat kendi emekliliğini düşündüğü esnada bir an içine korku düşer: *“Ya ben kopamazsam? Nesinden kopamayacağım, nefret etmişim ölüsünden, dirisinden.”* (Serbes, 167) ifadesiyle meslek nefretini ve çatışmasını açıklar. İş nefreti tanımı devam etmektedir: *“Biz ancak katilin, psikopatın peşinden koşarız, tam birini yakalamışken başka cinayet işlenir.”* (Serbes, 214) Şule'nin *“Niye polis oldun?”* sorusuna ise *“Asker olamadığım için polis oldum. Bizim aile böyle. Egemen sınıfların çıkarlarını korumak için yaratılmışız.”* (Serbes, 216) şeklinde cevap vererek sosyal konumundan duyduğu memnuniyetsizliği ve işinde bulunan zorunluluktan bıktığını gözler önüne sermektedir. Ayrıca yazar, Behzat'ı mesleği aracılığıyla basit bir şekilde tanımlar: *“İdman Ocağı'nda stoperken toplara ondan iyi vuran yoktu, sonradan topçuluğu bıraktı, vatandaşı tekmelemeye başladı.”* (Serbes, 197)

Sıkıntılı siciline rağmen tanınmış ağabeyinin ricaları ile mesleğine devam edebilen Behzat, bu durumun sıkça bahsedilmesinden oldukça rahatsızdır. Bu durum da Behzat'ın meslek hayatındaki mücadelelerinden birisidir, çünkü var oluşunu en iyi şekilde mesleğinde

gerçekleştirdiğini hisseden Behzat'ın, mesleğine başarılı olduğu için devam ettiğine inanmak istediği önemli bir gerçektir. Başkası sayesinde mesleğinde başarılı olmak onun kesinlikle istemediği bir durumdur. Bu zıtlık Behzat'ı sıkıntıya sokmaktadır. Kendi yaşamında, kendi mesleki varlığının bile kendi çabalarıyla olmadığını düşünmektedir.

Emekli polis arkadaşlarının “*Senin gibi cinayetçi kolay yetişmez.*” (Serbes, 63) ifadesine duygusuz kalan Behzat bu kadar emekli polisin arasında tarifsiz bir sıkıntı duymaya başlamıştır. Bu ve aşağıdaki alıntı Behzat'ın işine ve iş çevresine duyduğu sevgisizliği göstermektedir.

“Sigara üstüne sigara yakarak geçen yirmi iki yılı düşündü. Bin beş yüz ölü, iki bini ağır üç bin yaralı görmüştü. Arkasına bakmadan koşmak istiyordu ama gidecek yeri yoktu. Bilanço biraz ağır olsa da bildiği tek iş cinayetti.” (Serbes, 98) Emrah Serbes'in odak figürün meslek yaşantısını bu şekilde ifade ederek Behzat'ın iş hayatında yirmi küsur yıldır yaşadığı mücadele dolu yaşantıyı gözler önüne sermektedir. Buna rağmen cinayet Behzat için kaçış yoludur ve cinayetleri çözmek dışında hayatı adeta yok olmuştur.

5)YAŞAM ALGISINA ETKİSİ

Sözlük anlamı olarak “bir şeyin bilincine varma, idrak” anlamlarına gelen algı, içinde bulunduğumuz hayat ile bir araya gelince, ortaya yaşam algısı kavramı çıkmaktadır. Yaşam algısı; yaşanan olaylar, tecrübeler, duygu durumları ve düşüncelerle harmanlanmış olan hayata bakış açısı, yaşamı algılayış, anlayış ve anlamlandırış biçimidir. Yaşam algısının tanımında ‘düşünce’ vurgusu oldukça önemlidir, çünkü insan birey olarak düşünmeye başladığı zaman, hayata anlam vermek, yani yaşantısını algılayabilmek, onun birincil ihtiyaçlarından birisi haline gelmektedir.

“Her Temas İz Bırakır” ve “Son Hafriyat” yapıtlarının odak figürü Behzat Ç, hayatında daha önce incelenen sayısız olumsuz durumla iç içe yaşayan bir figürdür. Yazar, Behzat’ı bu yıkıcı koşullarla mücadele etmeye çalışan bir odak figür olarak oluşturmuştur. Bu durum, Behzat Ç’nin yaşam algısına doğrudan bir etki yapmakta ve hayata bakış açısını şekillendirmektedir.

Yaşam algısı kavramını değerlendirirken, Behzat Ç’nin hayat biçimi ile birlikte hayatı anlamlandırış biçimini de irdelemek gerekmektedir. “*Bu ne biçim dünya!* (Serbes, 206) şeklinde yakınması onun üzerinde yaşamaya çalıştığı ortama eleştirisini göstermektedir. Bu düşüncesi, iki roman boyunca, Behzat Ç’nin hayat ve dünya algısını anlatan en kısa ve en etkili görüşüdür. “*Herkes katil olabilir. Ben bile.*” (Serbes, 46) tarzı bir düşünceye sahip olması da Behzat’ın yaşam algısındaki önemli cümlelerden birisidir. Yazar, cinayet büro baş komiserinin böyle bir ifade kullanmasında ironik bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu ironi, Behzat’ın yaşadığı dünyaya olumsuz bakışından kaynaklanmaktadır.

Odak figür Behzat Ç’nin kendi hayatına baktığı pencere, yaşam algısında kilit rol oynamaktadır. Kendi yaşantısı ile ilgili görüşleri onun duygu durumlarını, ruh halini, kişiliğini ve hayatını şekillendirmektedir. “*Bir adamda şans olsa zaten...*” (Serbes, 51) alıntısı Behzat’ın kendisini şanssız bir hayatın esiri olduğuna inandırdığını gözler önüne sermektedir. ‘Her Temas İz Bırakır’ın sonlarında dile getirdiği düşüncesi oldukça önemlidir: “*Yanlış bir hayat doğru yaşanmaz.*” (Serbes, 293) Bu görüş Behzat Ç’nin hayat akışını belirleyen bir düşüncedir. Ona göre kendisi doğuştan yanlış bir yaşamın içine düşmüştür. Ne yaparsa yapsın hüsrarla sonuçlanan olayların doldurduğu bir hayatla mücadele etmektedir. Bu görüş ile hareket edince ‘rastgele ve gelişigüzel’ bir yaşam algısı ortaya çıkmaktadır. Behzat’ın bu yaşam tarzını Müdür Tahsin de Behzat’a kızarak okuyucuya şöyle sunmaktadır: “*Battı balık yan gider yaşıyorsun.*” (Serbes, 141) Behzat’ın kendi hayatı ile ilgili düşüncesi üzerinden yola çıkılırsa hayata yaklaşımı ve tutumu tam da bu kapıya çıkmaktadır. Behzat’ın öğrenilmiş

çaresizlik halini gösteren bir başka sözü ise: “*Ne yapalım, hayatın gerçekleri.*” (Serbes, 284)tümcesidir. Yazar, bu noktada yine ironik bir durum yaratmıştır. Hayat ile kavga eden, bütün olumsuz koşullarla bıkana kadar mücadele eden/etmek zorunda olan Behzat’ın bu denli basit bir kabulleniş cümlesi sarf etmesi çelişkili bir durum ortaya çıkarmıştır.

Behzat Ç, zorlu hayatında her türlü sıkıntıdan kurtulmaya çalışan bir insandır. Zorlukları yok etmek ve onları arkasına almak için ‘unutmak’ ona göre son derece önemlidir. Kendini bu görüşe inandırmaya çalışsa da, Behzat büyük sıkıntıları unutmakta başarısızdır ve yine kendiyile çelişir. Kızının ölümünün etkisinden kurtulamamış, yaklaşık bir sene ağzını bıçak açmamış, hayata küsmüştür. Behzat Ç’nin yaşam algısında problemleri yok etme yöntemi olarak unutmak önemli bir yere sahiptir.

Behzat, aslında çevresinde onu seven, ona destek olan insanlara sahiptir. Buna rağmen özünde yalnız bir insandır. Yazar, bu yalnızlık durumunu başta yüzeysel bir dille anlatmış, somut yalnızlığa, bedensel kimsesizliğe değinmiştir. Evde tek başına yapayalnız otururken aklından tuhaf düşünceler geçer, pet shoptaki iguana yavrusunu sahiplenmek ister, o yanında olsa, onu korkutsa şeklinde ilginç fikirler aklına gelir. Her şey yapayalnız olmaktan daha iyidir. Yalnızlık, Behzat’ta çaresizliğe de neden olmaktadır. Normalde de fazla konuşkan olmayan Behzat kızının ölümünün etkisi ile tamamen içine kapanmış ve sessizliği seçmiştir. Sessizlik ona farklı duygular hissettirmektedir. İlk olarak kızının ölümünde duyduğu üzüntüyü güçleştiren bu derin sessizlik, ayrıca Behzat’ın ‘fazla sevmediği insanlar’ ile konuşmasını önler. Behzat Ç, yalnızlığından memnun olmasa da, insan doğasındaki kötülükten nefret ettiği için, insanlardan biraz ayrılmak ona huzur vermektedir. Yazar, bu noktada sözü edilen bu özelliğe ters bir duygu durumu ve yaşam algısı da ortaya çıkarır, çünkü, insanların kötü yanlarından nefret etse de, sevdiği insanlara çok değer vermektedir. Sevdiği insanların yalnızlığını yok etmesinden büyük bir mutluluk duymaktadır. Yakınlarıyla duygu paylaşımı

onu rahatlatmaktadır: “*Zaten insanı en yakınlarının dışında kim anlar!*” (Serbes, 204) şeklinde düşünmektedir. İş arkadaşı Şule de sevdiği yakınlarından biri haline gelmiştir. Onu rahatsız etmeyen, diğer figürler gibi onu baskı altına almaya çalışmayan şirin bir kızdır.

Behzat Ç, kendi yaşam algısında özgürlük kavramına da oldukça değer vermektedir. Ağabeyine “*Benim hayatımı düzenlemeyi bırak!*” (Serbes, 152) şeklinde çıkışan Behzat, kendi hayatında kendi kararlarıyla ilerlemek istediğini belirtir. Behzat, özgürlük gibi eşitliğe de önem vermek istemektedir fakat değişen düzen, kötü insanlar, çıkar ve adaletsizlik dolu bu dünyada eşitlik, onun yaşam algısında yozlaşmış bir kelimedenden ibarettir. Yazar, iç monolog tekniği ile Behzat’ın kendi içindeki eşitlik sorgusunu gözler önüne serer:

“*Şimdi niye tutuyorum kendimi diye düşündü, şartlar eşit olmadığı için mi? Alp’le şartlar eşit miydi? Ne zaman şartlar eşit olmuştu ki?*” (Serbes, 133) “*Hep aynı şeyi söylüyorlar, eşitlik. Herkes eşit olursa benim ne özelliğim kalır?*” (Serbes, 208)

Bu düşüncesi ile eşitliğin ‘*Bu ne biçim dünya!*’ dediği dünyada yok olmuş bir değer olduğunu belirtmektedir. Bu dünya düzeni, onun yaşamı algılayış biçiminde nefret ettiği olgulardan biridir.

Behzat’ın hayat algısında aşkın yeri de oldukça önemlidir. Bahar’a karşı hissettiği duygular onun mutluluk kaynağı olmaya başlamıştır. Bahar ile telefonla konuşup buluşma ayarladıktan sonra tatlı bir heyecan ve mutluluk duymaya başlamıştır. Buna rağmen aşk onun yaşam algısını olumlu etkilemediği gibi ilerleyen zamanlarda Bahar’ın “*Benim sevdiğim Behzat sen değilsin. Seni sevmiştim ama...*” (Serbes, 246) cümlesi Behzat Ç’yi derinden bir şekilde olumsuz etkiler. Aşk, Behzat için kalbini pır pır ettiren bir duyguyken, karşılıksız aşk ve hayal kırıklığı onu fazlasıyla üzmektedir. Yaşam algısına göre Behzat kendisini yeterli sevgi görmeyen/gösteremeyen bir adam olduğunu düşünmektedir.

Çevresindeki çoğu insan Behzat'ı sevse de, ona destek olsa da, ona suçlayıcı tavırlarla yaklaşan insanlar da vardır. Eski eşi Ceyda, kızı Berna, ağabeyi Şevket ve müdürü Tahsin bu insanların başında gelmektedir. Ağabeyinin yoğun baskısı, eski eşinin eleştirileri, kızının ağır çıkışları onu hem üzmemekte hem de sinirlendirmektedir. Behzat Ç'ye takınılan suçlayıcı tavırlar sonunda Behzat da kendi yaşam algısında kendisini suçlu ve hatalı bir adam olarak görmeye başlar. Hatta yazar, iç monolog tekniği ile Behzat'ın babasının ölümünde kendisini suçlu gördüğüne şu alıntıda değinmektedir: *“Nur içinde yatsın. Senin bir suçun yok. Takdiri ilahi...Behzat Ç ‘... lan’ dedi içindeki sese. ‘Takdiri ilahiymiş.’”* (Serbes, 80)

Behzat Ç'nin- daha önce ölümünden bahsedilen- en önemli yaşama sebebi, çok sevmesine rağmen sorumsuz kişiliği ile olumsuz etkilediği kızı Berna'dır. Onunla sık sık tartışsa da, ona sonunda pişman olacağı bir tokat atsa da, çatışma dolu bir ilişkiye sahip olsa da, Berna, Behzat'ın biricik kızıdır. Onu sahiplenmek ve her türlü beladan korumak istemektedir. Onun kalbinde, onun yaşam algısında babalar, kızlarına sonsuz bir sevgi beslemektedir. Kızının ölümünde parmağı olan bir babanın cinayet soruşturmasından sonra sarf ettiği cümleler, Behzat'ın kızına duyduğu sevgiyi gözler önüne sermektedir: *“İnsan olan kızına kıyamaz.”* (Serbes, 278) *“Bir baba kızını nasıl öldürür?”*(Serbes, 279) Bu düşüncelere rağmen, kızı Berna'nın ölümünde en büyük paya sahip olması yazarın yarattığı acı dolu ironiyi göstermektedir. Bahsedilen bu tutum ve düşüncelerinden yola çıkarak, Behzat, her ne kadar ilgili bir ebeveyn olmayıp Berna'nın üzerinde olumsuz etkiler bıraksa da, yaşam algısında kızının ve ona duyduğu sevginin yeri çok büyük olan bir babadır.

6)SONUÇ

Görüldüğü gibi “Her Temas İz Bırakır” ve “Son Hafriyat” romanlarının odak figürü Behzat yazar tarafından adeta içinde fırtınalar kopan bir ‘kimse’ olarak oluşturulmuştur. Nefret ettiği hayatını türlü sıkıntılarla mücadele ederek geçiren Behzat, kızına derinden

hissettiği sevgiyi yalnızca onu koruması gerektiği zamanlarda ‘şiddetli’ bir biçimde gösterse de, onun intiharına engel olamayan bir baba ve işinden bıksa da kovalamaktan vazgeçemediği yüce adalet duygusunu yaşatmak için çalışan bir polistir. Bunların yanı sıra bir eş, bir kardeş, bir ağabey, bir dosttur. Yazar Behzat’ı aykırı kişiliğe sahip bir karakter olarak yaratmış, bunun doğrultusunda hayat ile savaş halinde olan bir odak figür ortaya çıkmıştır. Yabancı ve aykırı karakterine karşılık maruz kaldığı olumsuz koşullar oluşturmuştur. Hayata tutunabilmek için de bu olumsuzluklarla her türlü mücadeleye girmek zorunda kalmıştır odak figür. Yaşamı ile kavga eden Behzat’ın yaşam algısı da bu çerçevede oluşmuştur. Bu mücadelede Behzat, çıkarıcı dünyanın saygı ve sevgiden yozlaşmış haliyle çatışma içerisinde ve bu bitmek bilmeyen kavga Behzat’ı yıpratmaktadır. Bu yıpranma sebebiyle gelişigüzel bir hayat inşa eden Behzat, içinde büyüyen bu yozlaşmış karakteri nedeniyle pişmanlık dolu bir yaşam sürmektedir. Behzat’ın ‘dünya’ ile olan çatışması hariç, asıl mücadelesi toplumun, o farkında olmadan, ona haber vermeden yarattığı Behzat Ç’dir. Toplum düzeninin yarattığı, gerçek benlik ile iç içe geçip çatışma yaratan kimlikler, kişilerin hayatında hem kendisi hem çevresi ile mücadelesine sebep olmakta, kişilerin yaşam algısını olumsuz yönde şekillendirmektedir. Görüldüğü gibi bu çalışmada insan doğasının ve yaşam algısının çevresel koşullardan oldukça fazla etkilendiği görülmektedir. Dolayısı ile bu çalışmanın bu etkiyi göstermeye çalışan diğer çalışmalara ve okumalara yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA:

Serbes, Emrah. Her Temas İz Bırakır (13.Basım). İstanbul İletişim Yayınları, 2013

Serbes, Emrah. Son Hafriyat (9.Basım). İstanbul İletişim Yayınları, 2012